

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU
POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GO-
DIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO
I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SVI DNEVI, PETKOM I NEDJELJOM
Telefon br. 31. — Čekoval račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (DR. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIJENIKU.

Hrvatska politika u godini 1911.

Trudne joj danas sklapamo vedje, da ju odpravimo tamo gdje svršše ti- suće i milijuni njenih predšastnica. A bila je tmurna, burna, krvava, još pod utiskom događaja što odnili krunu mladom portugizkom vladaru, da gleda zatim u revoluciji državu nesretnog cara Maksimilijana Habsburgskog i Skrajnji Izток, da vidi napete lukove Englezke i Njemačke, i svrši svoj život u dimu hematomba što ih poguše potomci Remula i Rema iz si- nova Polumjeseca u čast i slavu Ci- vilizacije.

U ovoj travici svieta, pojačanoj gladi i elementarnim katastrofama, naša Hrvatska nije ostala izvan doseg. Vanjska politika monarhije našla je još uvijek odraza u našim odnošajima. Da nam nije bilo dobro, vidjeti je i iz sve više rastućeg izseljivanja, koje nam proždrla najbolji autohtoni elemenat, tako da ga sama Amerika broji oko 500.000.

I baš kad vidimo iz ovog tursko- talijanskog rata, da je trojni savez bio od koristi jedino Italiji, red nam je misliti, da smo mi u prvom redu pla- čali te troškove, a to nam potvrđuju i odnošaji u Trstu, Istri, Rieči i Go- rici.

A ipak, uza sve nedaće što nas stizavaju usled nenaravnog položaja Austro-Ugarske monarhije u odnošaju njenom prema stranim državama, i unatoč činjenici da se na tom nenar- avnom i nama neprijateljskom odno- šaju bazira i dualizam, to jest pre- vlast Niemaca i Magjara nad ostalim narodima, u hrvatskim zemljama još i danas ima ljudi, ima i stranaka koje su tome sistemu podporanji. Možemo pače reći, da je u godini 1911. upliv tog sistema znatno poskočio, bar su- deći po simpatiji, koja mu došla od Srba u Bosni i Hercegovini.

I baš izjava bosansko-hercego- vačkih Srba, preko njihovih zastupnika, uperena protiv težnja za ujedinjenjem svih hrvatskih zemalja priklanjaju se dualističkom sistemu, odsjeka je grani- ce dvaju tabora, u koje je sada svrstana ciela Hrvatska u svim njenim dielovima. Bijaše neminovna poslje- dica aneksije, da se srbski elemenat odlučí, kojemu će se prikloniti carstvu, da li će biti suglasan s težnjama hrvatskog naroda ili će zadržati svoje separatističke težnje, za koje će na- laziti podrjeva kod Magjara. Dogo- dilo se protivno nego se nadali oni, koji misliše da će aneksijom Bosne i Hercegovine biti kraj kojekakvim ilu- zijama naših Srba. Danas je činjenica da su se Srbi Bosne i Hercegovine najodrešitije izjavili protiv sjedinjenja sa Banovinom, i u tom držanju bo- sansko-hercegovaičkih Srba odražuje se mišljenje Srba u svim hrvatskim zem- ljama.

Posljedica tog srbskog separa- tizma bijaše izmirenje dviju hrvatskih frakcija Herceg-Bosne, i onda spora- zum katolika sa muslimanima, koji po prvi put kao jedna stranačka cje- lina napustiše svoje stanište protiv sjedinjenja Bosne i Hercegovine s osta-

lim hrvatskim zemljama, blede mar- kirajući princip autonomije anektiranih zemalja. Ovaj blok Hrvata katolika i muslimana sačinjava saborsku većinu, ali je u najodrešitijoj opoziciji proti vladi koja bi htjela suziti kompeten- cijiu sabora na uzki djelokrug bečkog gradskog zastupstva i koja pogoduje Srbima u svakom pravcu. Odstup generala Varešanina s uprave zemlje uzsledio je kao koncesija Srbima, koji u Magjarima za svoje zahtjeve imaju najmoćnije zagovornike.

Ovo magjarsko-srbsko prijatelj- stvo, koje ima svoj koren u samoj Ugarskoj, osjeća najteže naša Bano- vina, jer je u srbskom življu svaki nagodbeni režim našao jaki oslon. Bo- gata županija sriemska lifruje magjar- skim eksponentima razne Sekuliće, Ka- ramate, Petroviće, Avakumoviće, Iviće, dočim je grčko-iztočni episkopat sa samim patrijarkom na čelu uvijek naj- spremniji na usluge i Kheniima i To- mašićima. Ako je gdje i kad kakova opozicija Srba, kao onih u koaliciji, ta je momentana ili osobna.

Ovo držanje Srba i neda se drug- čije tumačiti van separatističkim nji- hovim težnjama, koje se križaju sa težnjama nas Hrvata.

I prirodno je onda, da Hrvati s ovom činjenicom računaju i da prama njoj udešuju svoju politiku.

Iz ove spoznaje, da se u borbi za oživotvorenje hrvatskih težnja ne može podnopoće računati na srbski elemenat, morao se povući logičan zaključak, a taj je bio: okupljanje hrvatskog življa. Iz ove spoznaje osje- tila se potreba za okupljanjem, za slogom svih Hrvata, u prvom redu svih pravaša. I tako je nastala jedin- stvena stranka prava, sa vrhovnom upravom za sve hrvatske zemlje, i može se reći da je u njoj preko 75% cjelokupnog hrvatskog elementa Bano- vine, Bosne i Hercegovine, Dalma- cijie i Istre. Oslanjajući se pak na hrvatsku pragmatičku sankciju izjavila je stranka prava da će podupirati svom snagom nastojanje braće Slovenaca, da se i slovenske zemlje prikupe hrvatskom državnom tielu. Budući se slovenska pučka stranka, uz koju je 80% slovenskog naroda, izjavila za težnje, koje zastupa stranka prava, to je na jugu monarhije nastao jedan jaki faktor, koji se, obzirom na polo- žaj monarhije na Balkanu, sam od sebe nameće.

Solidarnosti težnja Hrvata i Slo- venaca bio je odrazom i zajednički hrvatsko-slovenski klub u Beču, ko- jemu bijahu pristupili svi hrvatski i slovenski zastupnici osim petorice „Dal- matinaca“ i osim slovenskog liberala d-ra Ravnikara. Time je politički ži- vot Hrvata i Slovenaca dobio jedin- stveniji i snažniji odraz na parlamen- tarnom polju te je hrvatsko-slovenski klub postao važan faktor u parla- mentu.

Zajedničkim izstupom Hrvata i Slovenaca pitanje trializma došlo je u još jaču diskusiju, te ga je „Echo de Paris“ izticao kao stanovište sa-

mog prijestolonasljednika nadvojvode Frana Ferdinanda.

Živa svijest narodna, koja izbila u ujedinjenju svih pravaša, manifesti- rala se kao nikada dosad. U Dalma- cijii morala je osjetiti sav bies vlasto- držaca, sva nasilja i korupciju uje- dinjenih protivnika hrvatske misli, mo- rala je podneti razpuste pravaških občina, sramotna i protuzakonita rie- šenja mješovitog povjerenstva, al je zato vidjela, kako se skotrljavaju oni koji ju bezakonjem ugušiti htjeli, gle- dala je za izbora u carevinsko utje- kako se u blatu valjaju veličine vira- raško-demokratske, a stranka prava izlazi iz borbe pobjedonosna, pono- sna što može da pokaže, da se oko njenog stiega okupila većina izbornika Hrvata ove hrvatske pokrajine. Ta živa svijest narodna odoljela je u Ba- novini progonima i nasiljima magjar- skog eksponenta Tomašića, izdržala je razpust sabora i pobjedonosna do- šla u sabor kao najjača stranka, spre- mna na nove borbe, na nove žrtve. A i sjeme bačeno u onu našu tužnu Istru doniolo je obilnog ploda, jer vidjesmo lava istarskih Hrvata dra. Matka Laginju, kako tjera u užu izbor vodju protivnika u srcu Istre, u Puli.

Bilansa godine 1911. može da svakog Hrvata napuni nadom u ljepše dane. Što jače je zadirao dušmanin u našu zemlju, to odornija bijaše naša snaga. Nisu nam ni bečki ni peštanski vlastodržci izpunili ni naj- skromijih naših zahtjeva, — željez- ničko pitanje izvrlo se u podpunu lakrdiju — nego su još izsisavali nas, prodirali su u Banovinu, u Bosnu, ba-čajući mreže ne bi li nas zarobili gospo- darski i kulturno, ali nismo se dali. Još u nama nije zamro onaj duh, koji nam dao snage da preturimo tra- gediju Gvozda, da izdržimo pogub- ljenja narodnih velikana, da prebrdimo absolutizam i Rakovicu, i da još ni danas, nakon 1000 godina od prvog hrvatskog kralja, nije u nama zamrla vjera u uskrnuć hrvatskog kraljev- stva.

U to ime još sretniji nam budi nova godina 1912!

Željeznička sveza sa Dalmacijom.

Beč, dne 28. prosinca.

Imao sam prigode razgovarati se ovdje o gradnji željezničkog spoja sa Dal- macijom sa osobama, koje se zanimaju za ove poslove. U razgovoru bilo je go- vora i o članku, koji je ovih dana izašao u Vašem listu u tom pitanju. Cio je čla- nak bio preveden na njemački i podastri zanimanim krugovima.

Veoma mi se je dopala misao, da se kod željezničkog spoja sa Dalmacijom ima paziti na obćenitu korist zemlje. Da će do toga spoja doći, o tom nema dvojbe. Kao dokaz tomu navajduju ovdje gradnju željezničke pruge od Rogatica apreko Ranna doljnoj Štajerskoj na Rudolfovo u Kranjskoj, koja je pruga već trasirana, a početkom nove godine ima se na istoj obaviti revizija trase.

Gradnjom ove pruge bit će za lepi broj kilometara skraćen put do Dalma- cijii, jer putnicima neće biti nužno da se voze preko Celja i Ljubljane na Ru- dolfovo.

Ovdje se radi pače o tome, da se na sjever Rogatac spoji sa željezničkom prugom preko Pluja, Purkle i Spielfelda sa Gradcom. Ima ih pak koji zagovaraju gradnju pruge od Purkle preko Feldbacha ravno na Muerzuschlag.

Pristane li ministarstvo na ovaj zad- nji predlog, to će od Muerzuschlaga do na Rann bit gradjena jedna mal ne u ravnom pravcu hodeće pruge.

Čemu nam občinska autonomija?

Iz pokrajine, 24. prosinca.

Ovako moramo da se pitamo pomi- šljajući na kloaku dalmatinske uprave, koju vode oni, što no ih „Hrv. Rieč“ zgodo nazvala „umjetnicima“ u izigravanju zakona. I dok takovih „umjetnika“ nalazimo među njima, koji žive ili su živjeli u nam- jesničtvenim odajama, mi ih osudujemo, ali ipak za njih se ne stidimo, jer mo- raju da budu sluge austrijske politike.

Nu ono, što je žalostno, što čini da nam se grsti jest to, da takovih umjet- nika imademo i na onome mjestu, u ko- jemu bi morao da vlada onaj čisti duh narodni, duh pravilošnosti, gdje bi moralo sve da odiše samo višim narodnim cilje- vima.

Mi znamo, da su sve nepravice za zadnjih občinskih izbora potekle baš sa zemaljskoga odbora. Vidjeli smo, kako su se na njemu kovali već unapred razlozi uništenja zakonito izabranih občinskih za- stupstva. Vidjeli smo i, pratili smo sve i moramo reći: ni se za ljude na zemaljs- kom odboru stidimo, kad oni sami ne znadu da se stide.

Evo još jednoga novoga djela toga našega odbora. Izbori u Opuzenu poznati su na daleko, a biti će i još poznatiji. Na njima se borila pravaška stranka pod vodstvom Šaričevim sa udruženim stran- kama hrvatskom, demokratskom i srbskom pod starim pašom Omanom. Uspjeh je bio, da je pravaška stranka dobila 500 gla- sova većine.

Bolila ih ta pobjeda i „umjetnici“ dadoše se na posao, mješovito povjer- enstvo raspustilo je izabrano višeće jer da oglasí njesu bili proglašeni. Već smo ne- davno dokazali, kako je to bilo protuza- konito, jer oglasí su bili proglašeni, a tužba je k tomu ticala se samo jednoga djela nekih odlomaka; osim toga — što zakon niti ne traži — svaki je izbornik dobio naročiti pismeni poziv. Ipak sve to nije vrijedilo; izbori su bili uništeni.

U Metkoviću pak, ondje, gdje je „uspjeh“ stranke „umjetnika“ postignu jed- ino bezakonjem, tu se je svemu povla- dilo, mješovito povjerenstvo sve je odo- brilo. Izbor u Metkoviću bio je takav, da ne znamo koji će načelnik imati srca i obrazu da zasjedne na stolicu. Htjelo se je jedino imati jednoga Bošnjaka kao ob- činskoga upravitelja, da se sve one pro- tukozakonitosti izvrše. Fakat je taj, da je više punomoći pravaških protuzakonito od- bijeno nego li su „umjetnici“ imali ve- čine. Oglasí njesu bili u toj občini ni gdje proglašeni, nakon ničim ne šticeñ, puno- moći se odbijale motivacijom, da je pod- pis načelnika pečatan, a ne vlastoručan, svjedodžbe k punomoćima kupile se po svršenim izborima, te se poslije mjesec dana pridodavale istima itd.

O svemu tome moglo je mješ. po- vjerenstvo, da se uvjeri, sigurno se je i uvjerilo, ali — kloaka je zahvatila sve.

Ona je išla i dalje! Kasnije, nego li to zakon zahtjeva, raspisani su ponovni izbori. A što je najljepše kloaka je po- stigla, te je zemaljski odbor sa namje- stitčtvom naredio, da Poglavarstvo vodi ponovne izbore.

Nije Opuzencima do toga tko će

voditi njihovih izbora. Oni znadu vrlo dobro, da vodio ih sam Smodlaka, Ma- chiedo, Galzigna, pa i isti Miško Oman i svi ti razni ljudi iz kloake, većina pra- vaška nikada neće biti ne uništena, ma niti samo za malo smanjena. Što se dalje ide onih 500 glasova sve će to više rasti. Nek se deset puta ponove izbori, deset će se puta slomiti zube onima iz kloake.

Ali pitanje Opuzena nije samo Opu- zenko. Ono nam pokazuje trulost našega javnoga života, gnjiloću onih na vlasti.

Obćini Opuzena, osobito u vodjenju zadnjih izbora, niti je bila niti može da bude dokazana kakva nezakonitost, a eto oni, koji su baš postavljeni, da šite ob- činsku autonomiju, daju joj najveći udarac, izigravaju je u svoje nizke ciljeve, a bez ikakve, barem formalne, motivacije. Neka reku, može li se išta da prigovori onim ne 10 ili 20, već 500 glasova većine?

U dalnje komentje se ne upuštamo, jer vidimo, da su uzaludni, da oni na vlasti rade samo ono što ih volja, što im stra- nački i osobni ciljevi govore.

U Dalmaciji ne, nemože se govoriti o kakvoj autonomiji; dok je Machieda i sličnih individua, ciela naša autonomija tek mrtvo je slovo.

Sponazna pravaška pobjeda u Opuzenu.

Opuzen, 24 prosinca.

Sinoć je zaključeno biranje u trećem tielu za občinske izbore, koji su bili prvi put zbog nepošteñanja nekih demokratskih glavara uništeni.

Uspjeh raznih spletkarenja Omara i one male družine preko dičnog prisje- dnika zemaljskoga odbora Dra. Machieda te Dra. Smodlake vodjenje izbora bilo je bez ikakova temelja povjerenje poglavarstvu. Mi smo već proti tome najodlučnije protesta- rali i ako smo znali, da nama ni pogla- varstvo niti itko drugi može da naudi. Mi znamo, da je u narodu naše obćine pra- vaška misao zahvatila najjačega korjena, da je naš budući pravaški načelnik Ivo Šarić najljubljenija i najpopularnija osoba u Neretvi — a ima i zašto da bude — pa stoga bili smo stalni, da je naša pobjeda i to sjajna pobjeda sigurna, tako sigurna, kao što je sigurno, da Oman i njegova družina neće nikada zasjesti načelničke stoli- ce naše.

I kao što unapred rekosmo tako se je i zbilio. Zatvoríše se u rupe svoje i u dane izbora niti se ne pokazše na ulici.

Na izbore niti jedan nije pristupio, jer je svaki znao vrlo dobro, da je ipak mno- go bolja figura ostati u rupama, nego li izaći mizerno, kao što bi bili išli. Bolja figura, al ipak vrlo loša. Ta eto punili su stupce „Slobode“, slali depeše na sve stra- ne svieta i možda je tkođod mislio: pa ipak svi ljudi moraju da imaju svojih pri- stasa u občini. Al sada i onaj najlakovje- rniji mora da rekne: ili ste varalice ili ste bedaci ili možda i jedno i drugo skupa!

Kad je stigla bila viest o uništenju pravaških izbora dali su paliti iz mužara od oduševljenja. U čudu morao svak da se sada pita: čemu, mizerije jadne, kad eto ne samo da ste ponovno izgubili, već se niti njesu usudili prikazati se na izbore?

Uzdali ste se u to, da obćina ne će voditi izbore; eto ih nije vodila, kak??

Poglavarstvo imenovalo je izbornu komisiju tu dva vašta i dva naša. Od vaših bili su Stipan Vuletić i Ante Rado. Ti su se odmah odrekli. Stoga je poglavarstvo imenovalo drugu dvojicu, vašega vodju Miška Omara i Janka Rada. I ta dvojica su se odrekli, a na to je poglavarstvo mje- stno njih bilo primorano imenovati dvojicu naših. Ne mogu dakle ni najmanje da se na to tuže.

Pa čemu da se i tuže? Sudbina je takova! Eto naših je glasovalo 580, a o- stalo ih preko 300, pače do 400, koje nie-

sno njeni da mućimo, jer smo znali, da oni neće izboru pristupiti, oni koji, da su sve što upotrebiti, ne bi bili mogli skupiti 200 glasova! A mi smo sami punomoćno spremniji — a ne predanili — imali toliko.

Trubili su, da će im metkovačka gospoda pripomoći novcem... Zaludu bi bilo sav taj novac, jer pristaje naše tvrditi se, nego li je ikakovo srebrno novca njihovih, a k tomu bili smo stalni, da Metković nisu ljudi, pa trošiti novac ondje, gdje od njega nikakove koristi.

I tako eto naša mala četa demokrata dočekala svaki Božić. A što ćemo mi! Mi bi želeli svakome da je svanuo vedar i veselo, at eto njima valaj nije. I nije nam žao. Oni su uzrok, da su izbori bili ponovljeni, oni su nam skupa sa svojim Machiedom prauzrokovali nešto nenadano gorko, ali neka! Pobjeda naša najbolja im o sveta. Posla našega mi ne žalimo, njim smo barem još bolje učvrstili pristaše naše, svišter pravašku još većma smo podigli.

Ako smo mi koju noć i kašnje u krevet pošli, ali za to oni će se sada prevratiti, neće moći usnuti slatko za dugo i dugo pomisljajući no teški poraz svoj.

A taj poraz neka ih nauči pameti, neka priznaju, da je Neretva pravaška i samo pravaška.

Ali poznajemo ih dobro i neće nas iznenaditi ni ponovni kakav utok, al za to nek znadu dobro, da će ovoga puta biti zakon jači od Machiedovih intriga.

U ostalom neka se naši izbori i deset puta ponove, deset čemo rana zadati srcima protivnika naših, zatvorenih u rupama njihovim!

Opuzen, 26 prosinca.

Nemožemo da nadjemo rieči, koja bi pristajala članovima izbornoga odbora hrvatske i napredne stranke u Opuzenu.

Mi ćemo ovdje prenijeti u cijelosti brzojav, koji upravište „Slobodi“ i pobratimi joj „Narodnome Listu“ i taj brzojav označuje vrhunac ili skrajne bezobraznosti ili skrajne bestadose.

Taj brzojav glasi: „Vlada povjerila upravu obč. izbora kot. poglavaru, a ovaj usmenito i preko telefona u dogovoru pravaškom kandidatu Šariću. Sinoć kasno poglavar, a dokaz nepristranosti, imenovao dva naša starca u izbornu povjerenstvu, za koje je znao, da se ne mogu primiti. Kad oni to dokazali i predložili naša dva mladija, on predlog odbio. Jutros započeli izbori: svi članovi povjerenstva pravaši, hodnici zapremljeni od popova, fratera i njihovih pristaša. Vrata izborne dvorane zatvorena. Našim zapriječn pristup. Imenica ne čita se javno, nit glasovnice. Zbog povrijeđen zakona onemogućena borba. Brzojavismo Namjesništvu za providjenja. — Izborni odbor hrv. i napr. stranke.“

Prije, nego li komentiramo ovaj besramni brzojav, sastavljen po svojoj prilici od poštenoga Andrijaševića, spomenuti ćemo, da smo ga — netom je „Sloboda“ amo prispjela — izložili javno u našoj Čitaonici, i da tako svi oni, koji su pratili izbor, uvjere se još bolje, čega je sve kadra ona mala četa demokratskih naših. Svak se je zgriozio nad tom tvrdom kožom obrazu, koji bi htjeli lažima da podignu svoj propali ugled kod onih, koji su daleko od naših prilika. „Vlada je povjerila izbore poglavaru.“ A to je bio onaj, koji je to tražio i u to se uzdao? Bili ste vi sa svojim vodjama Smoladom i Machiedom. Vi ste to u našoj občini proglasili svojom pobjedom, premda „Pucka Sloboda“ u br. 49. piše, da pravaši nastoje oko toga, da vodjenje izbora bude u občinam predano poglavarstvu.

Lažete, kad velite, da je vodjenje izbora predano pravaškom kandidatu Šariću, jer on je bio samo obični član povjerenstva.

Lažete, da je tek „sinoć kasno poglavar imenovao dva naša u izbornu povjerenstvo“, budući je to bilo više dana prije početka izbora.

Lažete, da su to bili stariji, koji nisu mogli pristupiti, jer Stipe Vuletić bio je za svih dana izbornih kao kakav mladić u lovu, a drugi po čitav dan može da odoli teškoj radu. Nijesu dakle to nikakvi slabi stariji.

Pa zatim poznato je, da je poglavar imenovao samoga vodju vašega Omara kao povjerenika, a ni on se nije htio da primi. Što ste dakle više htjeli?

„Svi članovi povjerenstva su pravaši“ — da, ali istom tada, kada su se četvorica vaših odredila.

„Hodnici su zapremljeni“ — a hodnika nikakvih nit nema, već jedini ulaz pred izbornom dvoranom. Istina, da je taj bio zapremljen našim pristašama, al zašto? Jer su vaši ostali u rupama svojim, jer niti jedan se nije niti približio obćinskom domu gdje se vodio izbor.

Lažete, da su vrata bila zatvorena, da je vašima bio zapriječn pristup. *Tu gdje su bili ti vaši?* Ovdje nam staje pamet pomisljajući na podlost vašu. Neka izadje jedan od vas, pa neka sa potpisom svojim izjavi, da ste vi došli na glasovanje, pa da vas je tko smetao? Nek izjavi, da li se je itko od vas prikazao izboru!

Lažete, da se nije čitao imenik i glasovnice. Lažete, da zbog povrijeđen zakona bila vam je onemogućena borba. Tá mi smo znali unapried i u „Hrv. Rieči“ smo pisali, da se vi nećete, da se ne smijete prikazati izboru, jer ste bili uvjereni, da ćemo vas hamaetom potučiti.

I znajući za to mieste se prikazali, a imate srca, imate poštenja, da reknete, da vam se je priče lo.

Bilo je u našoj Dalmaciji borba, bilo je politički okršaja, al ovakove besramnosti mislimo, da se nije još nikada zbiljo. Ako ste se mislili prikazati na izbore, pokažite nam jednu punomoć, koju ste imali spremnu, imenujte nam jednoga, koji je izišao iz rupe i došao da glasuje.

Izpevali smo „Pokoj vječni“ kuli Rizvan-begovičkoj, al izpevali ćemo vam ga i svima vama skupa, da dobro zapamtite, da je pravaška svišter jaka, jača od ikakova bedema, pred kojim u prah padate vi, propala čeljadi!

Opuzenski pravaši.

Iz hrvatskih zemalja.

Položaj u Banovini.

Zast. Dr. Milobar u „Hrvatskoj“ piše članak, u kom veli, da koalicija živi u velikoj bludnji te misli, da pravaši ne mogu voditi ine politike nego pasivnu — podpirati svaku nagodbenjačku akciju. Medjutim svaka parlamentarna stranka može voditi realnu politiku. Ideal je nagodbenjačke opozicije dobiti vlast na temelju nagodbe, pravaša na ruševinama nagodbe. Pravaši se bore da sruše sustav, a ne da dobiju većinu i dodju na vladu. Da pravaši i dobiju većinu, već to ne bi imalo za posljedicu da dobiju vladu. Magjari bi je dali uniohističkim elementima uz razne koncesije, a to bi bio realni rad i uspjeh pravaša, jer bi se na taj način tjeralo uniohističke elemente napred.

Veli da je pozivao koaliciju pred izborima na pozitivnu akciju; ona ju je odbila. Pravaši su izabrali taktiku, da njeđna uniohistička frakcija ne dodje do većine. Radi toga su novi izbori neizbježivi, a stranci prava stoji sada tri puta: ili da u sabor dodju opet jednako kao dvie nagodbenjačke stranke, ili se sporazumiti s koalicijom i uništiti stranku narodnog napredka, ili složiti se s potonjom i uništiti koaliciju, kojim će se putem udariti, ovisi o koaliciji.

Ban Tomašić kod kralja.

Ban Tomašić prispio je u četvrtak 28. ov. mj. u Beč, da izvesti kralja o rezultatu izbora u Banovini i da mu ponudi svojemu demisiju. Kako se glasa, vladar demisije neće prihvatiti, a na to će ban podastrijeti kralju predloge glede saziva sabora.

† Dr. V. Homotarić.

Dne 26. ov. mj. preminuo je naglom smrću župnik u Tušnju i narodni zastupnik na hrv. saboru pravaš dr. Vjekoslav Homotarić.

Viest o njegovoj smrti tužno će odjeknuti u pravaškim redovima, jer stranka prava u pokojniku gubi iskrenog borca za pravaška načela. Pokojni Homotarić bio je čovjek rietke sposobnosti, koji je živio za svoj narod, s njime čuvstvovao i za njegova radio.

Prošlih godina nahladio se, te je morao leći u postelju, iz koje se evo više živ nije ustao.

Klanječki kotar gubi u njemu svoju zastupnika, koga je dva puta odhikovao svojim povjerenjem, izabrav ga narodnim zastupnikom. Slava mu!

Bosansko zemaljsko vieće u Beču.

Primamo iz Beča: Članovi bosansko-hercegovačkog vieća: Predsjednik Vojslav Šola, podpredsjednik dr. Nikola Mandić, željeznički izvijestitelj dr. Šimić, dr. Jožo Sunarić, dr. Stojanović, dr. Milan Srskić, dr. Sarić i Bešić Mehmedović prisustvovali su prvom sjednici ugarsko-hrvatske delegacije, te se medju delegate dali razdijeliti jedan spomen-spis o željeznicama, koje se imaju graditi u Bosni i Hercegovini. Članovi su u ovom pitanju stanjeirali sa pojedinim ministrom a također

su došli u dodir i sa delegatima austrijske delegacije.

Brošura o dalmatinskim željeznicama.

Do malo će dana izaći izpod tiska jedna zanimiva študija o dalmatinsko-bosanskim željeznicama iz pera inžinira Desčkovića, koji se sada nalazi u Beču.

„Hrvatska Rieč“

ulazi novim ljetom u osmu godinu života. Za ovo 600 brojeva izdržala je teških žrtava i ljutih borba, ali velika knjiga nemarnih predbrojnika kaže, da se te naše žrtve i borbe kod nekih naših pristaša jako malo cijene.

Želimo da prestankom ove godine prestane i nemar predbrojnika te pozivljemo sve dužnike, da svoj dug u roku od 14 dana plate.

Novom godinom „Hrvatska Rieč“ pobrinut će se, da u većoj mjeri odgovori zahtjevima koji se u nju stavljaju.

Izlaziti će i dalje tri put na tjedan, a sve za cigli K 15 na godinu; za po četvrt godinje, za mjesec dana razmjerno.

UPRAVA.

Gospodarski pregled.

O skupoci.

Naš nam bečki izvjesitelj piše pod datumom od 26. o. mj. da je vlada poslala većina novinama i zastupnicima vanjskih novina saobćenje, u kojemu javlja, da se na kolodvoru Franje Josipa u Beču može dobiti smjede ugljvlje iz državnih ugljvljenika iz Češke kl. 100 za cieniu od K 1.50 ili u vrećama od kl. 100 po K 1.60. Vlada se je dakle makla, da u Beču ipak nešto poradi, da se ublaži skupoca, a mi bismo bili znatiželjni, da li će vlada i kad poduzeti, a na kakve korake, da se i u Dalmaciji ublaži skupoca, gdje je veća nego li u samom Beču.

Iz grada i pokrajine.

Sjednica uprave stranka prava, sazvana je za 4. Siečnja 1912 iz jutra u Splitu.

Ova sjednica će biti, kako saznajemo, od velike važnosti, jer se na njoj — osim nutrijnih pitanja stranke — imade odlučiti o stanovištu stranke prava prema samovolji i nevijednoj strancarskoj pristiranosti najvećih i tobože autonomnih ustanova u zemlji.

Iz uredništva. „Hrvatska Rieč“ nije izišla u petak 29. ov. mj. radi prezaposlenosti u tiskari. Konac je godine, pa je navala posla bila tolika, da nam ni ovaj najbolju volju nije bilo moguće izdati list. Zato dajemo ovaj broj s prilogom.

Sastanak učiteljstva šibenskog kotara. Na 23. t. m. učitelji i učiteljice šibenskog kotara imali su u Šibeniku sastanak, da se dogovore međusobno o akciji koju imaju poduzeti u borbi za svoja staleška prava: Bilo je prisutno 39 učitelja i učiteljica, a svi ostali pristadoše na poprimljene zaključke.

Sjednicu je otvorio zgodnim govorom predsjednik uč. društva šibenskog kotara uaduč. V. Belamarić. Viečanje je teklo veoma skladno i dostojanstveno, kako to dolikuje učiteljskom staležu a nakon toga bili su jednoglasno usvojeni ovi zaključci:

1. Učiteljstvo šibenskog kotara, sakupljeno na današnjoj sjednici, jednoglasno prihvaća zaglavke poprimljene na skupštini učitelja u Splitu na 26. 11. g. 1911. Obćeaće da će se složno boriti sa ostalim kolegama u pokrajini, za izvještenje svojih pravednih zahtjeva, kao što, da svi stupaju u ko članovi učiteljskog društva u kotaru.
2. Učiteljsko društvo šibenskog kotara u moljva „Savez“ da uzastojdi da čim prije dobijemo svoje glasilo, a istodobno, da naše loše materijalno stanje iznese putem stranih novina.

3. U molbi, koja se ima prikazati saboru, neka se izričito iztakne izjednačenje plaće učitelja sa onom učitelja.

4. Preporuča se „Savezu“ da brzojavno zahvali gospodi zastupnicima u Beču, koji su se zauzimali za učiteljstvo, te da nastoji naći načina, kako bi došli u doticaj sa članovima finacijalnog odbora u parlamentu, te našu stvar toplo preporučili.

S naše strane nadodajemo, da je izlišno više svako raspravljanje o povišici plaće pučkog i gradjanskog učiteljstva u pokrajini, jer se ovim učiteljstvo ne pomaže. Treba li pomoći? Treba. U tome su svi složni. Razprave ovdje nesmije biti. Onaj koji je pozvan, a to je zemaljski odbor, neka uradi ono, što je njegova dužnost. Glavno je dakle da se učiteljstvo i Zemaljski Odbor stave u doticaj i da se izradi takova osnova, da s njom učiteljstvo bude zadovoljno.

Čujemo da će delegati učiteljstva u subotu dne 30. t. mj. biti na okupu u Zadru, da se dogovore o daljnjim koracima u borbi za svoja prava. Stalni smo dakle da će oni poći i do sabsorskog predsjednika i Zemaljskog Odbora. Tamo ih se nebi imalo pitati obćeačjima, već bi im se imala pokazati osnova i nastojati njima udovoljiti, jer što nam vriedi povećavati mrvice od godine do godine, a imati svake godine istu pjesmu i iste jadikovke. Neka se dakle jedan put odsječe, kako se nebi bar za 10-15 godina u saboru čule s jedne strane jeremijada, a s druge protujeremijada pučkog učiteljstva u Dalmaciji, što nepomaže niti učiteljstvo niti pučku nastavu u zemlji, dapače i jedno i drugo slabi i ubija. (Ova je viest bila složena za broj koji imao izići u petak).

Odakup od čestitanja. Nar. zest. dr Ante Dulibić, mješte da prijateljima i znancima o novom ljetu šalje i uzvrća čestitke, darovao je „Ubožkom Domu“ K 10. —

U istu svrhu šalje nam gosp. Gjuro A. Vojvodić iz Knina za družbu Ćirila i Metoda K 10.

Izbor obč. upraviteljstva u Splitu. Iz Splita 28. ov. mj. Poslije toliko otezanja i natezanja danas je složno obavijen izbor nove obč. uprave. Demokratima je napokon uspjele sklonuti Katalinića, a narodnjacima Smoladka, da se prime čisti i odgovornosti na občini. Trojkom Jurašina — Ružić — Kaliterna nisu se mogli sporazumjeti, zato poslase liečnika da lieči kužnu bolest, kojom je zaražena občina. Hoće li uspijeti?

Napostovanje Trumbića i Baraća oči ilica urodilo je tim, da je g. Ilić, i protiv vlastite volje, biran za prisjednika. Za bolju karakterizaciju demokratsko-napredno-pučkoga Splita donasmo imena prisjednika: Dr. Joso Smoladka, dr. Ante Trumbić, dr. Ivo pl. Tartaglia, dr. (pardon) Ivan Dominik Ilić, dr. Frano Prvan, i dr. Gajo Bulat, a načelnik Katalinić dobio je doktorsku diplomu u trgov. akademiji. Malum omen! Advokatsko-trgov. liečnička uprava! Prva uprava u pučkom Splitu bez pučana. Živio pučki Split!

Dr. Ante Trumbić, onaj poznati iz Spljeta političar koji žive od kompromisa i spljetskog specialiteta „barketa“, sada je svršio u upravi grada sv. Duje kao treći upravitelj. S jedne strane mu „Krapfen“ umotan u Jedinstvu“ s druge onaj koga je dr. Trumbić uvijek nazivao „gundevaljem“ . . . I sad pitamo dr. Trumbića, ako je on okružen „gundevaljem“ i onim drugim . . . što je on?

† M. Vjekoslava Gojanović. U sriedu 27. ov. mj. oko ponoći preseli se u bolji svijet ova čestita i vrla samostanka. Radi divnih primjera ljubavi, samozataje i djelovanja, kao upraviteljica ženske škole i opatica samostana Sv. Lucije, njezina nagla smrt rastuži u velike čitavo gradjanstvo.

Kći ovoga grada rodila se 19. travnja 1845, a već zarana, kad joj je tek 6 godina bilo, zavrčuće se medju samostanske zidine. Bijaše čedna i umilna, ali oštromunna, te se po želji njezinih starijehina usposobi za učiteljicu još godinje 1880. Radi riedkih vrlina, koje su resile pokojnicu, njezine je samostanske sestre izabrašta stariješkom — opaticom 1891, a školske joj vlasti povjeriše upravu škole godine 1883. Zbog prirodjene dobrote bila je ljubljena i štovana, pa je svak ugodno osjećao liepe osobine njezina duha i srca. Učenicima bijaše mila i ljubezna odgojeljica i učiteljica, pa su je cijenile radi njene blagosti i nadarenosti. Puna čovje-

koljubive nježnosti, iskreno je osjećala za poštene i biedne. Ljubila je školu i školski rad, te je neprestano nastojala, kako će žensku školu kod sv. Lucije podignuti do današnje visine, pa je tomu posvetila svoje liepe sposobnosti prosvietljena uma i plemenita srca. Školski starijehine priznavahu i pohvališe njezine radove, a brzojav, što ga je pokraj. nadzornik Ströll upravo sa gostuju, dokazuje koliko su je cijenili, medju uz živo saučeeće samostanu izrazuje i golemi gubitak za školu.

Pređurjev joj je bio ganuljiv sprovod. Izpratili je do zadnjeg počivališta školska mladež i svi pučki učitelji, te predstavnici vlasti.

Vječni joj pokoj!

Silvestrovo u Sokolu. Večeras kao na zadnji dan godine priredjuje naš Sokol zabavu s plesom. Program veoma zanimiv. Početak u 9 sati.

† Ante Skočić pok. Šime. Primamo iz Vodica: Tužni i žalostni Božić osvanuo našim političkim istomišljenicima, a napose novoizabranom načelniku Krsti Skočiću, jer mu na osvič badnjaka preminu u 47. o. godini života stariji brat, vrli pravaš Ante Skočić, koji za sobom ostavlja baveđu odovicu i mnogobrojnu dječicu. Milij pokojnik bio dobro poznat u Kotarima i okolici radi svog plemenitog i dobrog srca; na desete hiljada kruna oprostio svojim dužnicima.

U političkim i administrativnim borbam bio uvijek medju prvim pravaškim redovima. God. 1904 bio občinski prisjednik i uz obč. prisjednika Markoć i Dunatov — sada sva tri pokojnika — borio se protiv razpusta občinske uprave; ali sva trojica morala podleći spletakam, nasilju, nepravi i nezakonitostima ondašnjeg namjestniševnog savjetnika a sadašnjeg umirovljenog podnamjestnika Tončića. Na sami Badnjak bio mu voleban sprovod. Sokolaš br. P. Roca u ime sokolstva i političkih istomišljenika ganuljivim slovom oprostio se smilim pokojnikom. Vječni mu pokoj!

Izbori u Opuzenu. Kako nam brzojavljaju iz Opuzena, i u izborima drugog tjeła pravaška listina izabrana je jednoglasno. Protivnici ni u ovom tjele ne izmiliše iz svojih rupa. Čast Opuzenu!

Prigodom katastrofe parobroda „Isea“ pučanstvo Rogoznice upravo se natjecalo da pomogne postradalima. Bio je Božić, a ipak svatko je ostavio božićno veselje, da pruži svoju pomoć. Spominjemo m. p. nadžupnika Don Ivana Katalinića, poštanskog majstora g. Mijalića, upravitelja carinarskog ureda g. Vilića, nadučitelja g. Bumbera, pa gg. Klamuša, Gaka, Caparina, Medića, Mijalića, Lušaka, Remetu itd. Kapetan i momčad nastradalog parobroda nisu mogli dosta rieči a da pohvale držanje onog čestitog pučanstva. Evala im!

Biogradski općinski izbori. U božićnom broju javismo, da je mješovito povjerenstvo dosudilo pravašima u drugom tjele 4 glasa većine, a prvo je ostavljeno Borelovicima. Tako je glasila naša informacija iz Zadra. Medjutim gospoda u mješovitom povjerenstvu predomisliše se te drugo tjele ne dosudiše pravašima nego izbore tog tjeła uništiše. Kakvim kriterijima tu je mješovito povjerenstvo sudilo, znat će Ivan Toma Galiznja, doć čei nama prilika da malo pobliže osvijetlimo ovesramote što ih počinja mješovito povjerenstvo.

Kazalište. Večeras i sliedećih večeri gostuje u Kazalištu Mazzoleni komično Mleatko društvo g. Viktora Bratti. Na reperotaru su Goldoni, Gallina, Pilotto, De Biasio, Novitetti: Odvjetnik-branitelj, Blagdan „bokula“, Neprijatelj žena, Velika pravda, Zlatni Anzol, Skupština remeta. Večeras prva predstava sa komedijom u 3 čina „Odvjetnik-branitelj“.

Smoladka — njokaš. Pišu nam iz Spljeta: Gospoda statističari u zastupničkoj kući evu su godine postignuli rekord u skupljanju raznih brojkama. Medju ostalim brojkama ustanovili su da se je od 5 listopada do 20 prosinca u parlamentu izjelo samo 40.000 njoka. Malo je trudnije bilo pak ustanoviti brojkama, koliko je svaki zastupnik izjelo njoka. Jednom vragoljanu ipak je uspjelo ustanoviti koliko je njoka bilo izjedeno od pojedinog kluba. Tako se je ustanovilo da je „Dalmatinski Klub“ izjelo samih 300 njoka. Sada je već bilo lako saznati, tko je ove njoke izjelo. Zna se naime, da liečević ne jede u parlamentu jer mu je preskupa hrana. Trešić je okućen u Beču. Ćingrija jede privatno. Blankini nemože njoke ni na oči, tako da

Sam gospodar dr. Jozo bio kadar, da za vrlo kratko vrijeme od dva mjeseca i po jede preko dvadeset duzina njoka. To je on u Beču hranio samo njokama, ako njoke djeluju na čovječju pretilinu, se njihovo djelovanje najbolje dokazalo i Smodakovim lapaticima. U listopadu išao u Beč koži i koža, a sad se potatio u Split, da je divota promatrati u lapatke. Što još neće Smodlaka potati u Beču?

Drañić, 28 prosinca: Odlučni pravaš, ali dragi prijatelj gosp. Anton Novaković, načeo se je danas sa milovidnom gospođicom Anticom Jelčić. Bilo sretno i eričtino!

Izpit mašiniste položio je ovih dana Trstu vrlo lijepim uspjehom naš sugrajanin gosp. Joso Bakašun. Nadamo se, a će naši ljudi znati i zaposliti ovu mtađu, da ne ode izgubljena pred tuđnjom konkurencijom i našim indiferentizmom.

Konstituiranje nezakonitog odbora i veća na Visu. Iz Visa primili smo ovaj brzojav: Vieće držalo konstituirajuću jednicu. Dobni predsjedatelj starina Žtko javlja, da po savjesti ne može pristupiti formalnostima, dok je prisutno 12 nezakonitih viećnika. Opozicija aplaudira, većina kuša reagirati. Nato padaju, uz bučno odobravanje publike, prema Topiću i društvi povici o izbornim falsifikacijama, neuvjenim nasiljima, obćinskim fondovima i načelnikovu kući, o potrošenim 12000 kruna za vodu bez nijedne namire, o razipanju obćinskog imetka u dnevnice i temeljite račune. Drzovitost tajnika proizročila gotovo pravu tučnjavu. Vladin se povjerenik izprva držao pasivno, a poslije sugerir Topićem protuzakonito zarzelo predsjedničko mjesto izjavom, da će on voditi izbor: Većina burno kliče, željna primiti vlast iz komesarovih ruku, gazajući obćinsku autonomiju. Opozicija ostavlja uz prosvjed dvoranu izjavljujući, da ostavlja na komesarovu odgovornost očitu povredu zakona i njezine posljedice. Za-

limo, što privremeni spasitelj brodolomne klrike poglavar Lana nije sam došao poborati ove zaslužene lovorike.

Iz Šimetinog pašaluka. Primamo iz Splita: Na 16 tek. vodila se je razprava kod okružnog suda u Splitu proti Injaču Tramfču, bratu sadaneg obćinskog prisjednika V. Tramfča radi teške tjelesne ozlede koju je nanio našem pristaši mladuču Vitaru. Tramfć je osuđen na 6 tjedana zatvora, i za odštetu mora izplatiti Vrtlaru 400 kruna, a također parbene troškove.

Neka sada obć. gospoda pobijaju interpelaciju zastupnika Prodana koju je lani iznio u saboru o nesnosnom stanju u otćini Novskoj. Sada se može svak u vjeriti lko napada, tako izaziva pravaše, lko napada na njihova družtva itd.

Traži se zubar. Istina, u jednom izlogu u glavnoj ulici rečeno je da zubar Gijvović iz Splita dolazi u Šibenik, svak četrvrtka, ali nam se pacijenti tuže, da višeput uzalud čekaju, jer gosp. zubar jednostavno ne dolazi. Malo više točnosti ne bi škodilo.

Obćina Krajiška, kako nam brzojavljaju iz Katuna, izabrala je prvu obćinsku upravu, sve same dobre Hrvatice. Bilo na uhar i procvat one miade obćine!

Brzina brzjava. Pišu nam iz Imotskog. Na 24 tek. u 10.45 pr. p. predana je brzjava na Lovreću za Imotski. Zanimana je stranaka molila osobu kojoj je adresiran bio brzjav, da mu jednu stvar odmah pripravi, jer potrebno, dok on dodje sa kolosalicom. Kad je osoba u Imotski stigla oko 4 1/2 posl. p. začudi se da brzjav nije primljen. Uslied toga nastao je nered i drugi je morao pretpjeti štetu. Ipak brzjava ni toga dana nema. Stiže tekar istom sutra dan na 25 tek. u 2 1/2 posl. podne. Iz Lovreća u Imotski na štakam može doći čovjek u 6 sati, a brzjavu se hotilo 28 sati i 5 min. — ili 1 dan, 4 sata i 5 minuta. Prava sramota!!!

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Bosansko-dalmatinske željeznice.

Beč, 30. prosinca. Bosansko zemaljsko vieće (vidi našu viest „Iz brv. zemalja“) predalo je memorandum predsjednicima delegacija i zajedničkom ministru financija barunu Burianu.

Kako saznajemo, izjavljeno je deputaciji, ako bosanski sabor glasuje gradnju pruge Banjaluka-Jajce, Austrija će graditi prugu Bugojno-Prozor-Aržano na vlastite troškove i pridržati željeznicu u vlastitoj režiji.

Odpada željeznica Bugojno preko Kupresa na Split.

Vanjska politika Austro-Ugarske

Budimpešta, 30. prosinca. „Hirlap“ konstatuje da je ministar rata Auffenberg svojim govorom u delegacijama doživio fiasko, a ministar vanjskih posala grof Aehrenthal da je svojim govorom umnogom momente nesigurnosti vanjske politike. General Auffenberg nakon onog svog govora mora otići. (Ratni ministar Auffenberg, u delegacijama koje se sastale 28. ov. mj. u Beču, tražio je da se odobre krediti za vojsku opravdavajući potrebu pojačanja vojske, pošto i mi moramo u tome stupati uoporedo s drugim narodima. Ministar pak vanjskih posala grof Aehrenthal govorio je vrlo rezervirano izlučujući da je austro-ugarska diplomacija radila, da dodje do svršetka rata između Italije i Turske, jer bi duže trajanje rata moglo ozbiljno ugroziti uzdržanje status quo na Balkanu.)

Rim, 30. prosinca. Talijanska štampa zadovoljna je govorima Aehrenthala i Auffenberga u delegacijama.

„Messagero“ zagovara uzdržanje trojnog saveza.

„Vita“ veli, da je nepovjerenja prema Austro-Ugarskoj u Italiji nestalo.

Beč, 30. prosinca. Svenjemačka štampa vrlo je nezadovoljna politikom Aehrenthalovom.

Ruski špijuni u Austriji.

Lavov, 30. prosinca. Ruski obrst Dodonov, uapšen radi špijunaže, izjavio je, da je špijunažu obavljao godinu i pō. Pomoću žena iz polusvjeta dobio je u ruke plan utvrda Przemysla i taj je plan poslao ruskom generalštabu.

Nadalje uapšene su tri djevojke i djaci Chlodakovsky i Sokolov.

Tursko-talijanski rat.

Rim, 30. prosinca. Ministarstvo vieće zaključilo da se ima u vojne svrhe izgraditi željeznica kroz Tripolis i Cyrenaiku.

Carigrad, 30. prosinca. Kod Tobre Talijani su pretrpjeli osjeltjivi poraz.

Carigrad, 30. prosinca. Parlament je odbio predlog, kojim se zagovara mirno rješjenje sukoba s Italijom. Uslied toga predstoji demisija kabineta.

Englezka hoće Solun.

Carigrad, 30. prosinca. Tajna korespondencija između Englezke i Turske o Solunu izćezla je.

Kriza u Ugarskoj.

Budimpešta, 30. prosinca. „Egyertetes“ veli, da je u ugarskoj vladi došlo do krize. Ministar predsjednik grof Khuen odlazi, a nasliediti će ga Lukacs.

Khuenova štampa dementira ove glasinne.

Ogromne prevare u Bugarskoj.

Srbija, 30. prosinca. Odkrivene su ogromne prevare. U tim prevarama kompromitirano je više bugarskih častnika. Prevare su počinjene kod dobave ratnog materijala.

Umoren predsjednik republike.

Newyork, 30. prosinca. Predsjednik republike San Domingo Caceres umoren je od ministra financija, kojemu je Caceres bio ušao u trag pronevjerjenu od 2 milijuna dolara.

Izvjeshujte „Hrvatsku Rieč“

Javna zahvala.

Pri katastrofi, koja je zadesila parobrod „Isea“, podpisani kapetan sa još šestnaesticom bijahu u noćnoj pogibelji ili izgorili ili se bacili u uzburkano more.

Svi se opasamo sa pošasima za spasavanje, te lko govorah „jednina moja moja djeca!“ lko „jednina moja supruga!“ i što slična takova. I bacismo se u more kod školja „Mala Smokvica“. Mnogi za dobiše ozlede, a nekoi teške opekline. Kad se dočepasmo kopna nekoi na pola goli, a nekoi u samoj gući, te od studeni nemogosmo niti govoriti. Svi smo mislili, da ćemo i na kopnu umrieti. Al eto nam pomoci kroz malo vremena iz Rogoznice, parobrodčić „Obrovac“ i leut na vesla. Ukrcasmo se 4 u čamac dotičnog parobrodčića, a ostali u leut i odveoše nas u Rogoznicu. Na obali sav rogoznički narod nas dočeka i primio u svoje stanove, te nas zaodiše i okriepiše.

Nema riječi, kojima da izkažemo zahvalnost celom rogozničkom pučanstvu, a napose onima, koji zaodiše i okriepiše mene i ostale.

Budi osobita hvala zapovjedništvu Schwarzenberga ratnog broda u Šibeniku, što poslaha sa torpedinjerom Dr. Julija Kovatz, koji je ranjenikom pružio prvu pomoć. I njemu osobita hvala i od Boga plata.

Imamo osobito zahvaliti gosp. Ivanu Viliću novoimenovanom upravitelju lučkog izloženstva i kapetanu parobrodčića „Obrovca“, koji brzo priskočio u pomoć, pa nadžupniku, zamjeniku seoskog glavaru i nadučitelju, a osobito svoj onoj čeljadi, koja bijahu u leutu. Hvala i agentu istog družtva i post. brz. činovniku, koji je bio pri ruci u uredu do kasno doba noći.

Gospodo, nama 17. riel trajna uspomena na naše spasitelje, pa ponovno svima od srca hvala.

Šibenik, 28. prosinca 1911.

IVAN KALACIĆ, kapetan za se i ostalo osoblje.

Javna zahvala.

Prigodom teške nesreće, koja nas je snašla smrću našega nezaboravnog supruga, otca, tasta, odnosno djeda

Ivana Urlića pok. Jure

bivšeg višegodišnjeg seoskog glavaru i obćinskog viećnika, odlikovanog križem za zaslug.

Primiti smo mnogobrojne izrazne saućeška od stane rodbine, prijatelja i znana, što ovime svima harno zahvaljujemo.

Naosob nek je hvala našem seoskom župniku otcu Paulinu Letići, koji ga je kroz dugo vrijeme bolesti tješio otajstvima naše svete vjere.

Nadalje hvala M. P. otcu Matići, bivšem redodržavniku, i Velečancu Don Marku Ivaniševiću župniku Podgore, koji uzprkos ružnog vremena dohrlili su da odprate smrtne ostanke milog pokojnika na vječno počivalište.

Hvala gosp. Matići i Peri Klariću na položnom vjencu u znak starg prijateljstva.

Hvala napokon svim Drašnjanim, Podgoranim i Igrancim koji su sproveli

stujelovali, i time čast izkazali našem pokojniku.

Drañnice, 27. prosinca 1911.

Ubitelj pokojnog Ivana Urlića pok. Jure.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Sretno novo ljeto!

želi svim svojim mušterijama

Augustin Žigon

Prodaja koža. — Skladište cipela.
— Radionica svakovrstne obuće i opanaka.

Grubišić & Comp. u Šibeniku

Opdavništvo i stovarište za umjetno gnojivo
CALCIUMCIANAMID-A
(Societá anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).
Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Vrućina i žedja ...

Oslabljen i umoran
postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žedju sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost

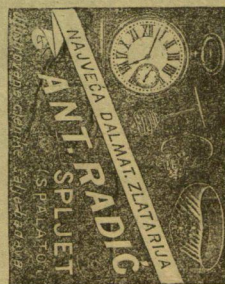
očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žedje čašu ohladjene kave „ENRILO“. Ovak „Enriilo“ zavrtjeka se pripravljiva na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 pune žličice (10 grama) „Francovog“ kavinog nadomjestka „ENRILO“, pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrijenja 1 put izmješaj, pusti zatim 3 časa, da se staloži, odlij zavrtjeka, pridometni nešto sladora, te pusti, da se sve to ohladi.

1 litra te ukusne kave „ENRILO“ stoji sladorom zajedno samo

2-3 p.

Ako se sa mliekom gorka pije, jest kava „ENRILO. (6 grama na 1/4 litre vode) izvrstan zajutak, a takodjer i večera

Ova kava „ENRILO“ proizvada se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVI U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini špecerajске robe.

Jeste li bolesni?

Badava

saobćenim svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zadnje) ozdravila. Ne tražim za to nikakove odšete. Činim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odlučila, ako najdem sredstvo moim spasu, da to objavim na moj trošak u svim novinama. (Gospođa F. Krizek, Prag II. — Br. 2007. (Ceska). —

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - STARIGRAD - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

ŠIBENIK.

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljetnih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo **STECKENPFERDOW SAPUN** od Ilijanovog mlieka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E. Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Ženske

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine **A. DELFIN, Šibenik.**

kapetarska i devodjeloka radionica

izravna sjemelka vozna pruga sa brzo i potasnim parobrodima

Odprma putnika na sve strane svijeta naročito na putovanja **Hamburg-Newyork** **Hamburg-Philadelphia** **Hamburg-Brazilija** **Hamburg-Afrika** **Hamburg-Indija** **Hamburg-Česka** **Hamburg-Francuska**

Zahvalna pomorska putovanja. Putovanja oko svijeta, vodnje na leću, u Indiju, u Japan, u Americu, te vodnje po sredozemnom moru. Putovanja na Sjever do Oroske, na okean, na sjeverni kap i Spitzbergen. Vodnje po Nici. Upute se šalju i daju besplatno. **Hamburg-Amerika Linie,** otis za putnika, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie, General. agentura za Primorje, Via Poreporella.

Hrvati!

Sjećajte se Družbe **SS. Čirila i Metoda.**

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.
Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.
Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

**Bolestni na plućima, na grlu,
- - na zaduhi - -**

Tko hoće da se riješi plućnih bolesti ili griobolje, pa i u težim stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. —
Knjižice badava.

Marko Markovina
SPLIT
Telefon 93.

Skladište i Zastupstvo
Peći i šparherda,
- - - Eternita - - -
Cijevi, dimnjaka i pločica
: keramike :
Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda porculane i t. d.

„Djački Dom“ u Zadru
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obskrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u **prilpravni tečaj** za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

**ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
: : : DARSKIH STROJEVA : : :**

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS
: : TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. : :
BRZOJAVI: CARAU, TRST — TELEFON Br. 2066.
Posjećivanja po našim inžinjirima, proračuni i nacrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji
V. VUČICA
- - Šibenik - -

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZDETE, A POZNATIM I : : BEZ POUZDECA DO IZMINUCA UTAMAČENOG ROKA IZPLATE. : :

IMAJEM VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIJELA I RADIJONICU SVAKOVRSNE OSRUGE I OPANAKA. IZRADJUE SE BRZO I TAČNO PO NAJPREMIJEM I NAJMODERNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GR. CINOVIĆIMA, G. KRALJ. VOJNOVIĆU, ORUŽANIČIA I PRANJONJAL. STRAZARINIA. PRODAJE SE TAKODIER I NA MJESEČNE OSRROKE.

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. odne povratk svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povrtak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne; povrtak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utork u 5 sati poslie podne povrtak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne; povrtak u utork u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovacka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povrtak svake sriedje u 2.30 poslie podne.

Trst—Vis (trgovacka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povrtak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!
Zahtjevajte posvudje
naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračić karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjeno.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, **jaslice** itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Papier à Cigarettes

ABADIE

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zanim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uzimanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navikli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. **Baldrianum** pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice kao bezanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. **Baldrianum** je učinjen od najboljeg Samos-vina, djelatnog korenja te sladorača od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini **Baldrianum** redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koji slabi bolesnici toli djeca, bezbrižno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u večer mala žličica. Djeci i slabijima razriedjuje se toplom sladnom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drišta, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te cijele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razasličaju 3 i više boca **Baldrianum Dr. Engela** uz snižene cene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!
Traži se jednostavno:
Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA
: : **PODRUŽNICA ŠIBENIK** : :
Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL
PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA
KUPUJE I PRODAJE; DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERENICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Ciene su vrlo umjerene, te domaći potrošici ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe, se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu
AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA
koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće **M. V. ŠKUBANJA** — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " " II-e " " 1-60
" " " " " III-e " " 1-40
" " " " " IV-e " " —,80

PRIJE UPORABE **POSLE UPORABE**

Između vatre i vode.

Katastrofa parobroda „Isea“.

Tužan Božić mornara. - Strašna oluja. - Požar na parobrodu „Isea“. - Između života i smrti. - Čudom spašeni. - Jadransko more u plamenu.

Liep li je Božić, sa svima njegovima čarima što nosi u život obiteljski i Veselje je neizrecivo, koje uživa i staro i mlado, i bogato i siromašno, ali ga razumiješ i dostojno cieniš tek onda, kad si ga izgubio, daleko od svoga. I vidjet ćeš grad u razkoši i sjaju, i živjet ćeš sa svim mogućim udobnostima i konfortima, ali na Božić, bez one intimne obiteljske radosti, bez dječjeg veselja i bez dječjih suza, osjetit ćeš se osamljen, sa tjeskobom i čežnjom u srcu.

Takav je osobito život u mornara, što daleko od dragih si bića, na svakom koraku susreta smrt, al ne preda pred njom već joj smjelo u oči gleda i prkosi.

Uzduž obale dalmatinske od Šibenika dalje prema Trogiru veselo je odjekivala u tmurnu noć božićna pjesma. Božić je. Ura noći bijaše već pred pò sata odbila i vani je hujla jugovina i tresla kućama, i mnoga je glava zurnula kroz prozore na more i uzdaha: Teško onom koga sade — Stiže u putu noćna crna — A noćista jedan ne imade . . . . .

Plameni jezici.

U jedan mah je neka neobična, ogromna svjetlost obasjala sav onaj kraj. S obale šibenske vidjelo se dolje prama jugu kò neke plamene jezike što sukijali u zrak u velike visine. Sviet je skočio na prozore da motri ovaj riedki prizor.

Medjutim je u Rogoznici cielo selo izletilo na obalu da promatra onaj u svojoj grozoti velebnu prizor što im se pružao odmah pred ulazom u luku. Neka strava spopala je sviet i jedan krik se vinuo: Parobrod gori!

„Isea“ u plamenu.

U Rogoznici izčekivahu dolazak parobroda „Isea“, koji odplivio iz Šibenika u 5 sati popodne, u trgovačkoj pruzi, krcat robe. Kako je bila strašna oluja, kapetan parobroda gosp. Kalačić htio da vidi, kako je vrijeme kod Ploče (Planca) i približio se svjetioniku „Mulo“ u namjeri, ako vrijeme bude prilično, da prosliedi put Trogira. Ali između svjetionika i Rogoznice bijaše tako uzburkano more, da ne bijaše druge nego skrenuti natrag u Rogoznicu te počekati dok se oluja siegne.

Valovi udarahu biesno i valjahu parobrod dok se ovaj okretao prama Rogoznici, i uzbibao se u toliko mjeri, da se je i onaj mnogobrojni teret na palubi stao micati i jedan o drugi udarati. Iz tog trvenja, kako je među teretom bilo jedno 1000 sanduka petroleja, više bačvica benzina i špirita, razvi se vatra i to najprije na prednjoj strani broda, da odmah zatim zahvati cielu palubu, gdje god je bilo što upaljivog espapa.

Ili u vatri — ili u vodu.

Vatra je uhvatala takav mah, da je među svietom na parobrodu zavladała silna strava. Putnika srećom nije bilo nego sama momčad sa častnicima broda, ukupno 17. Jedan dio momčadi skloni se na provu, drugi na krmu, kako se gdje tko desio. Na gašenje požara nije se moglo misliti, jer bi sav trud bio uzaludan. I mnogi su bili već obračunali s ovim svietom gledajući s jedne strane sukijajuće plamenove, s druge pak biesne morske valove što tražijahu svoje žrtve.

Kapetanova odvažnost i prisutnost duha.

Zapovjednik broda gosp. Kalačić ostao je i dalje na mostu. Da spasi parobrod i momčad dade nalog „svom snagom napred“ prama grebenastom otočiću Mala Smokvica što leži na ulazu u rogozničku luku. I tako je još u pravi čas uspio da sa provom dodje na grebene i nasuče parobrod.

U tili čas momčad sa prove skoči na grebene, a oni sa krme, budući udaljeni od kraja, bacise se u more i preplivaše do otočića. Neke je već na parobrodu zahvatio bio plamen, ali oni potrgaše sa sebe odijela i skoro goli bacise se u more.

Jedini je kapetan još stajao na svome mostu htijući privezati i osigurati brod blizu kraja, da bi se spasilo što se spasiti dade. Plamen je medjutim bio takav da nitko nije mogao približit se sidru ili konopima. Kapetan, videći da niti dokumente od broda nemože spasiti, i pošto se već nalazio u skrajnjoj pogibelji, jer i njegov već plamen bio zahvatio, baci se u more i sretno se spasi.

Plutajuća baklja.

Vatra je medjutim prodrla i u stivu, a napokon i u samu strojarnu. Stroj se bio strašno ugrijao i prestao raditi, te „Isea“, gonjena vjetrom, odпусти se od obale. Tako je plovila sama, u ogromnom plamenu, sve uzduž obale od Smokvice na sjevero-zapad prama Primoštenu.

Pomoć.

Rogozničani, netom bijahu opazili plamen, opraviše parobrod „Obrovac“, druztva „Dalmatia“ koji je ondje noćio, te leut na 6 vesela.

Cieli ovaj događaj zbio se u malo časa, brzinom upravo nevjerojatnom, i pomoć iz Rogoznice stigla je na vrijeme, da spasi momčad broda, izloženu studeni i vjetru.

Ciela Rogoznica sva u strahu pratila je događaj. Uzdas letili su k nebu i mnoga je brižna majka zavjetovala se Bl. Djevici Mariji od Kapelice, neka bi spasila nesretnike.

Netom parobrod „Obrovac“ i brodovi prispeše sa spašenicima u selo, cielu pučanstvo pozdravilo ih velikim oduševljenjem i svi se natjecahu, da spašenicke pomognu i da im dadu jela, pića, odijela i ležišta, a ranjenike da njeguju.

Ranjeni.

Bijahu ranjeni, od opekline ili pada na grebene, kapetan Ivan Kalačić iz Cavtata, prvi častnik Petar Papi iz Cavtata, prvi strojari Ante Česka iz Trsta, drugi strojari Enrik Stanić iz Pule, ložar Sorinić Šime iz Sestrunja — svi lako, a ugljar Prostan Pavo iz Smokovića teško.

Pomoć iz Šibenika.

Prvi glas stigao je u Šibenik poslie 7 sati večer i to lučkom uredu od upravitelja pošte u Rogoznici.

Upravitelj lučkog ureda g. Selestria odmah je poslao u pomoć jednu oveću torpiljarku, koju je ratni brod Schwarzenberg stavio na raspolaganje.

Torpiljarka je došla na mjesto katastrofe oko 10 sati i 45 časa. Buduć pak lučki ured u Šibeniku prijavio zapovjedniku Schwarzenberga da ima ranjenih, to je zapovjednik Schwarzenberga poslao odmah i drugu torpiljarku s vojničkim liečnikom i liekovima. Liečnik je vanrednom poštrenošću povezao ranjenima rane.

U jutro je parobrod „Split“, druztva „Dalmatia“, dolazeći iz Splita preveo momčad u Šibenik, gdje je teško ranjeni ugljar smješten u bolnicu.

Sudbina „Isee“.

„Isea“ je medjutim, sva u plamenu, plovila prama Primoštenu, gdje je takodjer bila velika uzrujanost. Primoštenci su već mislili, da će ta plutajuća baklja začu u njihovu luku, gdje se i onako nalazi nedavno nasukana jedna italijanska jedrenjača, ali je vjetar bacio parobrod dalje od obale, na jugo-istočnu stranu otoka Mastlovnika, koji leži jugo-zapadno od Primoštena, nakon što je prevalio put od 4 milje.

